

приходить філософія у пошуках істини. Власне, різні трактування цих абсолютів і дають нам різні типи світоглядів. Скажімо, різні типи матеріалізму: пантеїстичний, деїстичний, атеїстичний тощо. Проте навіть атеїстичний матеріалізм, послідовно заперечуючи Бога, містить у собі певне трактування цієї ідеї, перетворюючи на абсолют матерію і будуючи світогляд на основі цього “мертвого чудовиська” (Ф. Лосєв).

Відмова від абсолютних цінностей, що стало типовим явищем для сучасної філософії постмодернізму, робить сумнівним існування не тільки метафізики, а й філософії як такої. Властивий для неї антисистемний, нігілістичний і релятивістичний потік є свідченням серйозної кризи. Однак, напевне, мав рацію І. Кант, коли казав, що потреба в метафізиці укорінена в самій природі людського мислення. Отже, всі заклики до її подолання матимуть таку саму долю, що й оголошення про кінець філософії.

ФІЛОСОФСЬКА СПРАВА АРХ. ІНОКЕНТІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ДВОХ АКАДЕМІЙ

А. Тихолаз (кафедра філософії та релігієзнавства НаУКМА)

Відродження вільного філософування в Києво-Могилянській Академії як свою необхідну передумову передбачає осмислення історичного досвіду як академічної філософії в цілому, так і окремих діячів, що справили вплив на становлення вітчизняної філософської думки.

Показовим у цьому відношенні є досвід Київської Духовної Академії та її ректора в роки, на які припадає формування академічної філософії (1830-1841), архімандрита, а пізніше — архієпископа Інокентія (І.А.Борисова). Звернення до цього досвіду виявляє вражаючі співпадіння між історією створення Київської Духовної Академії та процесом відновлення Києво-Могилянської Академії. Так, НаУКМА відновлювалася як університет нового типу в умовах, коли традиційна система вищої освіти в пострадянській Україні виявила свою абсолютну нездатність до реформування. Так само свого часу виявилось легше створити КДА, ніж реформувати звироднілу і не гідну колишньої слави Києво-Могилянську Академію. Численні зовнішні обставини, пов'язані з відкриттям двох академій також збігаються: тривала боротьба з військовим відомством, хронічний ремонт та ін.

Цікава й доля філософії в двох академіях. В часи сумнозвісної заборони викладання філософії в університетах ду-

ховні академії лишалися єдиними навчальними закладами, де ще жеврів вогонь філософської думки, завдяки чому саме вони стали колискою професійної філософії. На момент відкриття НаУКМА усі традиційні інститути, тією чи іншою мірою пов'язані з філософією, дійшли до граничної межі інтелектуального занепаду. Тому й надії на формування сучасної філософської школи виявилися пов'язаними саме з новою Академією.

Проте для створення нового типу філософської освіти потрібне не лише усвідомлення її необхідності, а й наявність людей, здатних до виконання цього завдання. Це можуть бути лише ті люди, виховані у старій освітній системі, свідомі її незадовільності та сповнені розуміння того, якою вона повинна бути. Арх. Інокентій може слугувати за взірець такого діяча.

Сам вихованець Академії, учень "необдарованого Скворцова", Інокентій не був видатним філософом. За словами Г.Флоровського, він "дослідником не був... не був самостійним... не був і істориком... був еkleктиком... філософією захоплювався лише емоційно". Без творів Інокентія легко уявити історію вітчизняної філософії, без його справи неможливо. Не здатний до самостійної філософської творчості, він добре усвідомлював, якою повинна бути освітня система, здатна виховувати справжніх філософів. Й наслідком його "філософської справи" стали Міхнович, Авсенев, Новицький, Гогоцький. Саме зроблене Інокентієм уможливило появу в стінах Академії Юркевича, що засвідчило вступ "київської філософії" до філософського повноліття.

Тим, кому судилося розбудувати "київську філософію" сьогодні, справа Інокентія мусить стати повчальним зразком. Чи вдасться нам, вихованцям "радянської філософії", залишити її тягар в минулому, а майбутньому подарувати нових Юркевичів? Час покаже.